

Co wiemy o zarządzaniu muzeami prywatnymi?

Prezentacja założeń, przebiegu
oraz efektów projektu
„Muzea prywatne – zarządzanie i finansowanie”

AGNIESZKA SZOSTAK

1 grudnia 2021 r., godz. 12.00

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Przebieg spotkania:

- Geneza projektu i ogólne założenia
- Zastosowane metody badawcze
- Przebieg projektu
- Wyniki

Muzea prywatne → muzea niepubliczne (definicje)

Muzeum w świetle przepisów prawa, a działalność muzealna

ik Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

1

2

3

4

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

DEFINICJE MUZEUM

Muzeum to **niekomercyjna**, stała instytucja służąca społeczeństwu i jego rozwojowi, otwarta dla publiczności, która nabywa, konserwuje, bada, informuje oraz pokazuje materialne i niematerialne dziedzictwo ludzkości i natury dla celów edukacyjnych, naukowych oraz dla przyjemności.

Muzeum jest jednostką organizacyjną **nienastawioną na osiągnięcie zysku**, której celem jest gromadzenie i trwała ochrona dóbr naturalnego i kulturalnego dziedzictwa ludzkości o charakterze materialnym i niematerialnym, informowanie o wartościach i treściach gromadzonych zbiorów, upowszechnianie podstawowych wartości historii, nauki i kultury polskiej oraz światowej, kształtowanie wrażliwości poznawczej i estetycznej oraz umożliwianie korzystania ze zgromadzonych zbiorów.

ik Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Geneza i ogólne założenia projektu:

- Czas trwania: ~~12~~ 10 miesięcy (marzec – grudzień 2021)
- Przedmiot projektu: muzea prywatne
- Zakres: zarządzanie w 5 wybranych obszarach:
  - o formalno-organizacyjnym;
  - o zarządzania zbiorami;
  - o edukacji;
  - o promocji;
  - o finansów.

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Pytania badawcze:

- Jak wygląda obecnie działalność muzeów prywatnych w Polsce oraz zarządzanie nimi?
- Jaka jest ich sytuacja finansowa?
- Jaki jest odbiór społeczny i zainteresowanie ze strony publiczności?
- Jak muzea te planują i organizują swoją działalność?
- Jak zarządzają posiadaną kolekcją zbiorów i jak wygląda jej upublicznianie?

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Metody badawcze:

- Analiza danych zastanych – dane statystyczne, literatura
- Ankieta
- Wywiady

ik Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Przebieg badania:

- **Ankieta** – dystrybucja do muzeów:
  - o mailowo oraz poprzez Messenger,
  - o za pośrednictwem w instytucji (Sieć Muzeów Domowych, Stowarzyszenie Polskich Muzealników Prywatnych oraz do muzeów z wykaz MKIDN),
  - o w miesiącach maj – sierpień 2021,
  - o 35 odpowiedzi
- **Wizyty w muzeach prywatnych** – 18 muzeów, w tym w 10 wywiady z właścicielami
- **Analiza zebranych danych i opracowanie:**
  - o Raportu
  - o Opisu dobrych praktyk

www.zaradzaniemuzeami.pl

ik Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Właściciele muzeów prywatnych:

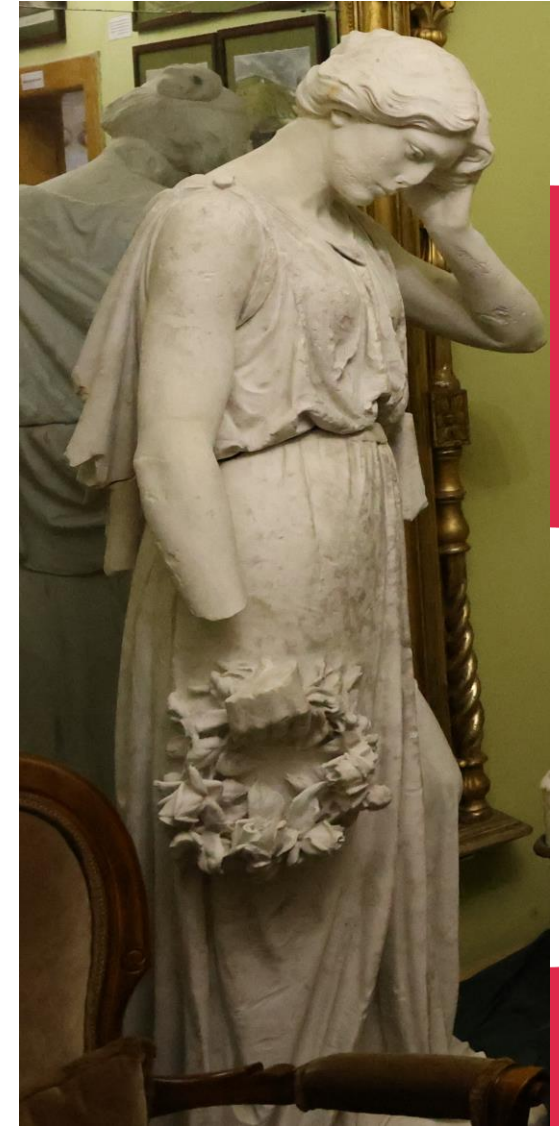
- **Właściciele pasjonaci** – zwykle od lat kolekcjonują zabytki, są znawcami swojej kolekcji, o której lubią opowiadać. Z czasem rodzi się w nich potrzeba pokazania zbiorów światu i wtedy decydują o założeniu muzeum. Prowadzą je z pomocą bliskich – rodziny czy znajomych.
- **Właściciele specjaliści** – kolekcjonerzy zabytków, często w bardzo wąskiej, specjalistycznej dziedzinie. Muzeum jest dla nich sposobem prezentacji kolekcji. Dbają bardziej o wysoki poziom zbiorów niż wielkość kolekcji.
- **Właściciele przedsiębiorcy** – muzeum to sposób na zawodowy rozwój. Łączą osobiste pasje i zainteresowania z doświadczeniem biznesowym tworząc muzea ukierunkowane na działalność turystyczną. Intencją tworzenia muzeów jest dla nich atrakcyjny sposób prezentacji tematu, niekoniecznie sama kolekcja.

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Główne ustalenia:

- 1214 (1497 z oddziałami) muzeów w Polsce
- 895 działa zgodnie z ustawą, 319 prowadzi działalność muzealną (NIMOZ)
- 559 to muzea niepubliczne (MKIDN), duża liczba muzeów prywatnych o statusie w organizacji (77% wśród muzeów osób fizycznych i 44% wśród muzeów osób prawnych)
- 297 podmiotów prowadzi działalność muzealną (GUS, PKD 9102Z)
- 220 muzeów sektora prywatnego

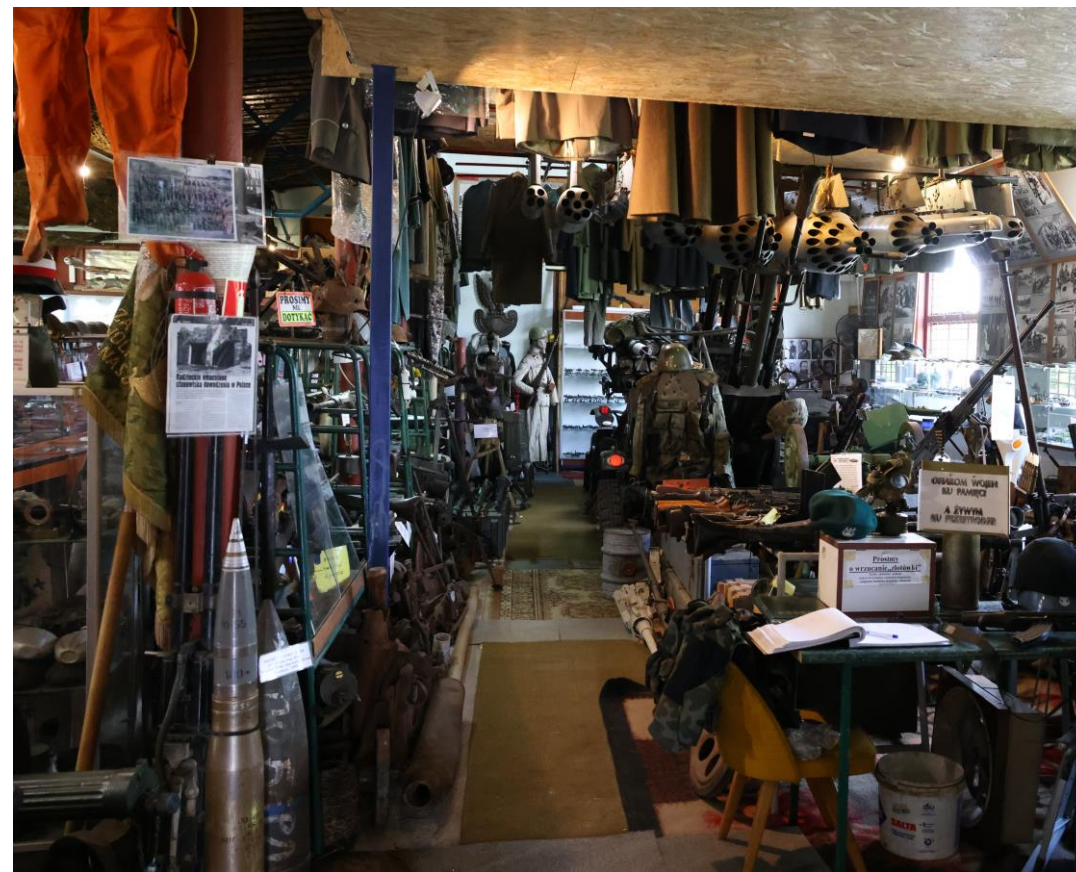

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Główne ustalenia na podstawie przeprowadzonego badania:

- Stosunkowo krótki czas działalności 22 z 35 muzeów powstało po roku 2010.
- Najwięcej muzeów historycznych, militarnych oraz techniki.
- Blisko blisko połowa (16) prowadzona przez osoby prywatne, 10 przez ngo, 4 w formie spółek.
- Dominuje kilkumiesięczna perspektywa planowania (19), a 9 deklaruje, że nie planuje swojej działalności.
- Uzgadnianie regulaminu z MKIDN na różnym etapie działalności.

ik Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Główne ustalenia na podstawie przeprowadzonego badania:

- Niewielkie kolekcje zbiorów (w 21 muzeach do 1000 muzealiów).
- Zbiory techniczne (maszyny i urządzenia) oraz historyczne czy związane z życiem codziennym.
- Pozyskiwane drogą zakupów, darów i akcji zbierania pamiątek.
- Mała powierzchnia wystawiennicza (15 muzeów < 100 m²), częste zmiany ekspozycji.

Kwestia dostępności:

- dni powszednie, weekendy,
- Prezentacja zbiorów w innych miejscach (szkoły, domy kultury, etc.),
- Sieć Muzeów Domowych

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Główne ustalenia na podstawie przeprowadzonego badania:

- Niska frekwencja (zwłaszcza w czasie pandemii), najczęściej do 1000 osób rocznie, wysoki wskaźnik braku danych.
- Aktywność: zwiedzanie z przewodnikiem, zajęcia edukacyjne głównie dla dzieci i młodzieży szkolnej, inne zajęcia popularyzatorskie.
- Działalność prowadzona głównie w skali lokalnej, mało muzeów współpracuje z branżą turystyczną.

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Główne ustalenia na podstawie przeprowadzonego badania:

- Muzea dysponują niewielkimi budżetami na swoją bieżącą działalność, przeważnie do 10 tysięcy zł.
- Finansowane są przede wszystkim z własnych środków (właściciela, ze sprzedaży biletów wstępu).
- Jedynie 6 muzeów deklarowało korzystanie z dotacji ze środków publicznych, a 5 z tarcz antycovidowych.
- Ze środków tych dokonują zakupów do zbiorów i pokrywają koszty utrzymania siedziby (media, sprzątanie).
- Wywiady wskazują, że właściciele prowadzą działalność dodatkową (komplementarną), a środki przeznaczają na działalność muzeum.

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Podsumowanie:

- Zróżnicowanie form prawnych.
- Różna interpretacja przepisów przez różne urzędy.
- Niewielkie podmioty – pod względem zgromadzonych muzealiów, jak i skali działalności określonej liczbą zatrudnianych pracowników, wysokością budżetu, frekwencją, wielkością siedziby czy formami aktywności.
- Skala działalności lokalna, niewiele z nich jest atrakcją turystyczną.

ik Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Podsumowanie:

- Specyfika zarządzania - bieżące kierowanie nimi przez właścicieli.
- Brak perspektywicznego rozwoju czy planowania działalności w dłuższym niż kilka miesięcy perspektywie czasowej.
- Ograniczoność środków finansowych na działalność.
- Bariery w rozwoju i brak środków na inwestycję.

ik Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Podsumowanie:

- Skojarzenie „prywatny $\neq$ działający dla osobistego zysku”
  - o Brak zysków, środki przeznaczone na działalność muzeów,
  - o Potrzeba prowadzenia działalności komplementarnej, finansującej działalność muzealną.

ik Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Rekomendacje:

- Wsparcie w zakresie ewidencjonowania i opracowania zbiorów;
- Uproszczenie procedur pozyskiwania środków publicznych na działalność muzeów prywatnych;
- Wsparcie w zakresie podnoszenia kompetencji związanych z zarządzaniem muzeami prywatnymi - zarówno na etapie tworzenia, jak i funkcjonowania tych muzeów;
- Stworzenie sieci współpracy muzealnej służącej wymianie doświadczeń pomiędzy muzeami prywatnymi oraz muzeów prywatnych z muzeami publicznymi;
- Promocja działalności muzeów prywatnych jako lokalnych atrakcji turystycznych oraz miejsc edukacji o dziedzictwie.

Podsumowanie:

- Ograniczenia czasowe projektu
- Szeroki i niepogłębiony zakres projektu
- Mała próba badawcza, autorski jej dobór

Dalsze kierunki badań:

- społeczna rola muzeów prywatnych, znaczenia dla wspólnot lokalnych.
- badania porównawcze muzeów publicznych i prywatnych w zakresie m.in. edukacji czy relacji z publicznością.
- badania muzeów prywatnych tworzonych przez różne typy podmiotów (np. organizacje pozarządowe, uczelnie).

Muzea prywatne-zarządzanie i finansowanie

Dziękuję za uwagę

Zrealizowano w ramach stypendium
Ministra Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego